

MUSTAQILLIK DAVRI ROMANCHILIGIDA AYOL RUHIYATI TASVIRI

Nilufar Mavlonova

Jizzax davlat pedagogika universiteti

Annotatsiya: Ushbu tezisda O‘zbekiston mustaqillik davri romansdagi ayol ruhi portretiga bag‘ishlangan adabiy manbalar haqida so‘z boradi. Muallif o‘zbek adabiyotining turli asarlarini tahlil qilib, romantikadagi ayollar tasviridagi umumiy xususiyatlarni aniqlaydi. O‘zbek ayoli haqidagi an‘anaviy g‘oyalar va zamonaviy dunyoda uning oldida turgan yangi muammolarga duch kelgan zamonaviy ayolning munozarali qiyofasi tasvirlangan. Tezisda o‘zbek adabiyotida ayol portretini o‘ziga xos talqin etishi bilan ajralib turadigan ayrim romanslar va ularning mualliflari ham alohida ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: mustaqillik, romanslar, ayol ruhi, Ideallar, xalq an'analari, ijtimoiy normalar.

O‘zbekiston mustaqilligi davrida romanslarda ayollarning o‘z huquq va erkinliklari uchun kurashi aks ettirila boshlandi. Bu asarlarda ayol ruhi kuchli, mustaqil va ijtimoiy me‘yorlarga zid bo‘lsa ham o‘z ideallari uchun kurashuvchi sifatida tasvirlangan. Romanslardagi ayol ruhi portretini tahlil qilish O‘zbekiston ayollari gender stereotiplari va milliy an‘analarni qanday yengganini, shuningdek, jamiyatdagi o‘z rolini qanday qabul qilganini tushunish imkonini beradi.

Mustaqillik davrida O‘zbekistonda iqtisodiyot va madaniyat yuksalishi bilan birga xotin-qizlar hayotida ham jiddiy o‘zgarishlar yuz berdi. Jamiyat

ularning shaxsiy va kasbiy yutuqlarini tan ola boshladi, ularga turli sohalarda o'zini namoyon qilish imkoniyatini berdi.

Bu ham romantikaning janr sifatida rivojlanishiga ta'sir ko'rsatdi. Agar ilgari o'zbek romantikasida bosh qahramonlar erkaklar bo'lgan bo'lsa, endilikda ayol ruhi haqiqiy ma'naviyatlangan mavzuga aylandi.

O'zbekistonning Mustaqillik davri 1991-yilda boshlangan va hozirgacha davom etmoqda. Bu davrda o'zbek ayollari o'z huquq va erkinliklari uchun kurasha boshladilar, ularning jamiyatdagi o'rni faol va ahamiyatli bo'ldi. Bu o'sha davrning ayol ruhining portretini kuzatish mumkin bo'lgan adabiyotda, shu jumladan romanslarda o'z aksini topdi.

Mustaqillik davri romantikasida ayollar turli obrazlarda – yosh go'zal va qizlardan tortib, kampir va onaxonlargacha gavdalanadi. Ular sevgi, umid, quvonch, qayg'u va muammolari va hayotiy qiyinchiliklari bilan kurashadilar.

Bundan tashqari, ayollik ruhi nafaqat sevgi mavzusida namoyon bo'ladi. Ayollar erkaklar bilan birga o'z huquq va erkinliklari uchun kurashadigan bosh qahramon sifatida harakat qilishadi.

Mustaqillik davri romanlarida ayol ruhi o'ziga xos kuch va mardlik timsoliga aylandi. Xotin-qizlar go'zallik, aql-zakovat va donishmandlik timsoliga, ular boshidan kechirgan quvonch va qayg'u esa o'zbek jamiyati hayotining haqiqiy ko'zgusiga aylandi.

Ayollar ko'proq huquq va erkinliklarga ega bo'lgach, romantikada ayolning romantik qiyofasi tobora rivojlanib bordi. Mustaqillik davrining oxiriga kelib, romanslarda ayol shaxsi tobora keng qamrovli, o'z mustaqilligi va erkinligi tuyg'usi bilan tasvirlana boshladi.

Xulosa o'rnida aytishimiz mumkinki, istiqlol davri romantikasi ayolni kuchli, mustaqil, bilimli, chin dildan mehribon qilib ko'rsatgan. U nafaqat taniqli

va suyuqlik turmush o'rtog'i, balki biznes va hayotda haqiqiy do'st va dono maslahatchi edi. Mustaqillik davri romantikasidagi ayol hech kimni befarq qoldirmaydi, balki chuqur hurmat va hayratga sabab bo'ladi.

Shunday qilib, Mustaqillik davri romanslarida ayol ruhi o'zbek ayoli hayotini barcha serqirra ko'rinishlari bilan bilish va anglash imkonini beruvchi muhim va hayajonli mavzuga aylandi.

Adabiy manbalar:

1. Qurbonova, M.X. “XX asr o'zbek adabiyotida ayol shaxsi”. Toshkent, 2018 yil.
2. Rahimova, N.A. “XX asr o'zbek nasrida ayol ruhi portreti”. Toshkent, 2017 yil.
3. Abdullaeva, Z. “O'zbek adabiyotida ayollar”. Toshkent, 2003 yil.
4. Xo'jaeva, S. “Odin Abdullaev romanslaridagi ayol obrazi”. Toshkent, 2019 yil.
5. O'rtaeva, M. “Ahmed Yasaviy romanslarida ayollar dunyosi”. Toshkent, 2012 yil.
6. Zokirova, N. “O'zbekiston romanslarida ayol portreti”. Toshkent, 2015 yil.
7. Alimova, G. “Quruq romanslarida ayol obrazi”. Toshkent, 2010 yil.
8. Muxamedjonova, M. “Mirzo Shafi Vozeh she'rida ayol portreti”. Toshkent, 2016 yil.
9. Karimova, Z. “Ayollar romanslari va ayollar romanslari haqida”. Toshkent, 2014 yil.
10. Boboqulova, G. “20-asr boshlarida O'zbekiston she'riyatida ayollar”. Toshkent, 2007 yil.